

Určeno:

- všem krajským úřadům
- všem obecním úřadům obcí
s rozšířenou působností
- GŘ ÚP

Váš dopis značky ze dne

Naše č. j.
2013/12448-211Vyřizuje
Zárasová/2201
Kraicová/3116V Praze dne
21. února 2013**Věc: Odměna pěstouna ve vztahu k nemocenskému a důchodovému pojištění**

Podle § 47k zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění (dále jen ZSPOD), se od 1. 1. 2013 **odměna pěstouna pro účely zákonů upravujících daně z příjmů, pojistné na sociální zabezpečení, pojistné na úrazové pojištění a pojistné na všeobecné zdravotní pojištění považuje za příjem ze závislé činnosti.**

Odměna pěstouna a nemocenské pojištění**Dočasná pracovní neschopnost a nemocenské**

Odměna pěstouna se poskytuje i po dobu dočasné pracovní neschopnosti nebo nařízené karantény osoby pečující nebo osoby v evidenci, nejdéle však do konce kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, v němž dočasná pracovní neschopnost vznikla nebo v němž byla nařízena karanténa. Koncept je přejat z předpisů platných do 31. 12. 2012, neboť tento princip byl uplatňován u odměny pěstouna v zařízení pro výkon pěstounské péče (§ 46 ZSPOD) a odměny pěstouna ve zvláštních případech podle § 40a zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře. **Po dobu, po kterou osoba pečující/v evidenci pobírá v případě pracovní neschopnosti nebo nařízené karantény odměnu pěstouna, není jí nemocenské poskytováno – viz § 16 písm. b) zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění.** Taktéž nebude nemocenské poskytováno v tom měsíci, ve kterém dojde k uschopnění osoby pečující/v evidenci, neboť za tento měsíc náleží odměna pěstouna v plné výši jako za celý kalendářní měsíc, ačkoliv nárok na dávku trvá pouze po část měsíce od ukončení pracovní neschopnosti (viz § 47p odst. 3 písm. a) ZSPOD).

Všechny osoby pečující i osoby v evidenci bez ohledu na výši odměny pěstouna si mohou (při)vydělávat, aniž by to mělo vliv na výši odměny pěstouna. **Pokud tedy osoba vykonávající zaměstnání zakládající účast na nemocenském pojištění či samostatnou výdělečnou činnost, ze které je přihlášena k nemocenskému pojištění, a která je současně osobou pečující/v evidenci, bude uznána dočasně práce neschopnou k činnosti pěstouna a současně k tomuto jinému**

zaměstnání či samostatné výdělečné činnosti zakládající účast na nemocenském pojištění, bude jí od 22. kalendářního dne trvání dočasné pracovní neschopnosti náležet nemocenské z titulu tohoto zaměstnání či samostatné výdělečné činnosti zakládající účast na nemocenském pojištění, a zároveň též odměna pěstouna – ta však nejdéle do konce kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, v němž dočasná pracovní neschopnost vznikla. Teprve v případě delší pracovní neschopnosti nebude odměna pěstouna náležet a vznikne nárok na nemocenské z titulu nemocenského pojištění osoby pečující/v evidenci. Denní vyměřovací základ pro výpočet denní výše nemocenského se pak upraví podle § 20 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění. Obdobný postup jako v případě dočasné pracovní neschopnosti platí i při karanténě.

Pracovní neschopnost je nutno vždy zkoumat s přihlédnutím ke konkrétní práci a činnosti, která je osobou pečující/v evidenci vykonávána. Může nastat např. situace, že si osoba pečující zlomí ruku, a proto nebude schopna vykonávat své další zaměstnání, neboť v tomto zaměstnání pracuje manuálně. Proto ošetřující lékař rozhodne o vzniku dočasné pracovní neschopnosti pro toto zaměstnání (vystaví jednu „neschopenku„ pro dalšího zaměstnavatele), avšak výkon pěstounské péče toto zranění neovlivní. Proto ošetřující lékař nerozhodne o vzniku dočasné pracovní neschopnosti pro činnost pěstouna (druhou „neschopenku“ pro Úřad práce lékař nevystavuje). Pokud by však byla osoba pečující/v evidenci např. hospitalizovaná v nemocnici a lékař rozhodl o vzniku dočasné pracovní neschopnosti jak z činnosti pěstouna, tak z dalšího zaměstnání, vystaví lékař 2 „neschopenky“ – jednu pro dalšího zaměstnavatele a druhou pro Úřad práce.

Lze shrnout, že mohou nastat následující varianty při řešení pracovní neschopnosti:

1.) Osoba pečující/v evidenci nemá zaměstnání (není v pracovním poměru a není ani přihlášená k nemocenskému pojištění OSVČ)

- osoba pečující/v evidenci onemocní, přičemž si nenechá vystavit neschopenku, protože péči o dítě v pěstounské péči zvládá - pobírá i nadále odměnu pěstouna
- osoba pečující/v evidenci onemocní a neschopenku si vystavit nechá - nemoc trvá krátce - pobírá odměnu pěstouna
- osoba pečující/v evidenci onemocní a neschopenku si vystavit nechá - nemoc trvá do konce kalendářního měsíce, kdy k vystavení neschopenky došlo a ještě celý další měsíc a déle - po uplynutí této doby se již nevyplácí odměna pěstouna, ale nemocenské podle zákona o nemocenském pojištění

2.) Osoba pečující/v evidenci je výdělečně činná v pracovním poměru (je zaměstnanec)

- osoba pečující/v evidenci onemocní, přičemž si vůbec nenechá vystavit neschopenku, jelikož např. může pracovat z domova i pečovat o dítě v pěstounské péči

- osoba pečující/v evidenci onemocní, případně má úraz, který jí brání vykonávat její zaměstnání, proto si nechá vystavit rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti pro své další zaměstnání, avšak neschopenku pro Úřad práce si vystavit nenechá, jelikož i přes onemocnění či úraz péči o dítě v pěstounské péči zvládá - od 3. do 21. dne trvání pracovní neschopnosti pobírá náhradu mzdy podle zákoníku práce od zaměstnavatele, od 22. dne pak nemocenské + odměnu pěstouna stále (nemocenská u zaměstnavatele na to nemá vliv)
- osoba pečující/v evidenci onemocní a není schopna ani práce ve svém zaměstnání, ani se starat o dítě v pěstounské péči (např. je dlouhodobě hospitalizována v nemocnici) - od 3. do 21. dne trvání pracovní neschopnosti pobírá náhradu mzdy od zaměstnavatele, od 22. dne pak nemocenské z titulu dalšího zaměstnání, odměnu pěstouna pobírá do konce měsíce následujícího po měsíci, ve kterém pracovní neschopnost vznikla, pak se upraví vyměřovací základ nemocenského. Příslušná okresní (Pražská) správa sociálního zabezpečení nejdříve vypočte denní vyměřovací základ z jednotlivých pojištění, z nichž je uplatněn nárok na dávku, tyto denní vyměřovací základy sečte a tento úhrnný denní vyměřovací základ zredukuje podle redukčních hranic a vypočte denní výši dávky. Okresní (Pražská) správa sociálního zabezpečení vyplácí tedy jen jednu dávku, přičemž při výpočtu přihlíží k vyměřovacím základům ze všech pojištěných činností, z nichž nárok na dávku vznikl. V tomto případě je tedy nutné nechat si vystavit 2 „neschopenky“, jednu pro dalšího zaměstnavatele, druhou pro Úřad práce

3.) Osoba pečující/v evidenci je OSVČ platící si nemocenské pojištění (které je dobrovolné; pokud si ho nehradí, platí, co je uvedeno pod bodem 1.)

- osoba pečující/v evidenci onemocní, přičemž si nenechá vystavit neschopenku, jelikož např. může pracovat z domova i pečovat o dítě v pěstounské péči
- osoba pečující/v evidenci onemocní, případně má úraz, který jí brání vykonávat výdělečnou činnost, proto si nechá vystavit rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti z titulu činnosti OSVČ, avšak druhou neschopenku pro Úřad práce si vystavit nenechá, jelikož i přes onemocnění či úraz péči o dítě v pěstounské péči zvládá - od 22. dne pracovní neschopnosti pobírá nemocenské + odměnu pěstouna stále
- osoba pečující/v evidenci onemocní a není schopna ani práce jako OSVČ, ani se starat o dítě v pěstounské péči (např. je dlouhodobě hospitalizována v nemocnici) - od 22. dne pobírá nemocenské z titulu nemocenského pojištění jako OSVČ, odměnu pěstouna pobírá do konce měsíce následujícího po měsíci, ve kterém pracovní neschopnost vznikla, pak se upraví vyměřovací základ nemocenského (přičte se nemocenské z titulu pěstounské péče); zde je nutné nechat si vystavit 2 neschopenky, jednu jakožto OSVČ, druhou pro Úřad práce

Varianta, kdy by si osoba pečující/v evidenci nechala vystavit neschopenku jen pro výkon pěstounské péče a pro zaměstnavatele/jako OSVČ nikoli, zřejmě v úvahu nepřichází.

U variant, kde si nechá pěstoun vystavit neschopenku jak pro Úřad práce, tak pro zaměstnavatele /jako OSVČ/ však platí, že **nemocenské není poskytováno v tom měsíci, ve kterém dojde k uschopnění osoby pečující/v evidenci, neboť za tento měsíc náleží odměna pěstouna v plné výši jako za celý kalendářní měsíc**, ačkoliv nárok na dávku trvá pouze po část měsíce od ukončení pracovní neschopnosti (viz § 47p odst. 3 písm. a) ZSPOD).

Příklad: Bude-li osoba pečující uznána dočasně práce neschopnou dne 20. 1. 2013, bude odměna pěstouna náležet za leden 2013 a únor 2013. Pokud dočasná pracovní neschopnost skončí v březnu 2013 (např. 25. 3. 2013), bude odměna pěstouna náležet za celý kalendářní měsíc a nárok na nemocenské nevznikne za celou dobu trvání dočasné pracovní neschopnosti (tj. od 20. 1. 2013 do 25. 3. 2013).

Peněžité pomoci v mateřství (PPM)

Podle § 32 odst. 1 písm. b) zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ZNP), má pojištěnec, který převzal dítě do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí příslušného orgánu, nárok na **peněžitou pomoc v mateřství (PPM)**, pokud jsou splněny další zákonem dané podmínky (zejména doba účasti na nemocenském pojištění alespoň 270 kalendářních dnů v posledních 2 letech před nástupem na PPM, u osob samostatně výdělečně činných pak ještě alespoň 180 kalendářních dnů účasti na nemocenském pojištění osob samostatně výdělečně činných v posledním roce před nástupem na PPM a dítě je mladší 7 let). PPM v takovém případě náleží po dobu 22 týdnů. Pokud osoba pečující/v evidenci současně převezme dvě a více dětí do pěstounské péče, náleží PPM po dobu 31 týdnů, pokud osoba pečující/v evidenci po uplynutí 22 týdnů pečuje alespoň o dvě ze svěřených dětí.

Stejně jako v případě nemocenského je třeba rozlišovat, zda je o nárok na PPM z nemocenského pojištění ze zaměstnání/nemocensky pojištěné OSVČ nebo z odměny pěstouna, tedy i zde je třeba uplatňovat ust. § 16 písm. b) ZNP, podle kterého PPM nenáleží, je-li zároveň pobírán započitatelný příjem, ze kterého je pojistné odváděno. Pokud osoba pečující/v evidenci splňuje podmínky § 32 ZNP z titulu zaměstnání (nebo si jako OSVČ nemocenské pojištění platí) a převzala by dítě do pěstounské péče, nárok na PPM z titulu zaměstnání/OSVČ by tato osoba měla i za současného pobírání odměny pěstouna. PPM by pobírala z vyměřovacího základu vypočteného ze svého příjmu v zaměstnání/OSVČ.

Pokud by osoba pečující/v evidenci nebyla zaměstnaná/OSVČ platící si nemocenské pojištění a byla účastna nemocenského pojištění pouze z titulu pobírání odměny pěstouna, po převzetí dalšího dítěte do pěstounské péče by jí nárok na PPM nevznikl s odkazem na § 16 písm. b) ZNP.

Ošetřovné

Nárok na ošetřovné v případě onemocnění dítěte (není rozhodující, zda je vlastní nebo svěřené do pěstounské péče) osobě pečující/v evidenci, která nemá další zaměstnání, nevznikne, neboť stále pobírá odměnu pěstouna. V případě osoby pečující/v evidenci, která má další zaměstnání (např. pracovní poměr) vznikne při

splnění podmínek uvedených v § 39 ZNP nárok na ošetřovné pouze z titulu dalšího zaměstnání (pokud založilo účast na nemocenském pojištění).

Osoba, která je členem domácnosti osoby pečující/v evidenci, má při splnění podmínek nárok na ošetřovné z titulu zaměstnání (pokud založilo účast na nemocenském pojištění), pokud pěstoun (tj. osoba, která o dítě jinak pečuje) onemocní.

Odměna pěstouna a důchodové pojištění

Nároky na dávky důchodového pojištění, způsob stanovení jejich výše a podmínky pro jejich výplatu upravuje zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“). Podle § 5 odst. 1 písm. k) zákona o důchodovém pojištění jsou důchodového pojištění účastny osoby pečující o dítě a osoby, které jsou vedeny v evidenci osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu, je-li těmto osobám vyplácena odměna pěstouna podle zákona 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů [§ 4a písm. b) a c) a § 47i]. Tato odměna pěstouna se přitom považuje pro účely zákona upravujícího mj. i pojistné na sociální zabezpečení za příjem ze závislé činnosti. Tato doba účasti na pojištění se bude hodnotit jako doba pojištění a podle § 27 zákona o důchodovém pojištění se bude považovat pro účely zákona o důchodovém pojištění za výdělečnou činnost (dále jen „výdělečná činnost“).

Pokud jde o **souběh pobírání odměny pěstouna se starobním důchodem přiznaným podle § 29 zákona o důchodovém pojištění, právní úprava ho nevyklučuje a je tedy možný bez jakýchkoliv dopadů na důchodové nároky.**

V případě souběhu se starobním důchodem podle § 31 zákona o důchodovém pojištění, tzv. předčasným starobním důchodem, by však výplata tohoto důchodu v době do dosažení důchodového věku nenáležela. Po skončení této výdělečné činnosti by výplata předčasného starobního důchodu byla uvolněna a výše jeho procentní výměry by byla stanovena znovu s přihlédnutím k nově získané době pojištění. Po dosažení důchodového věku platí pro souběh předčasného starobního důchodu s výdělečnou činností stejný režim jako v případě starobního důchodu přiznaného podle § 29 zákona o důchodovém pojištění (§ 37 zákona o důchodovém pojištění). **Osoba pečující/v evidenci si tedy musí vybrat, zda pobírat odměnu pěstouna či předčasný starobní důchod (souběh není možný).**

V případě, že by byla odměna pěstouna pobírána po vzniku nároku na starobní důchod podle § 29 zákona o důchodovém pojištění bez jeho pobírání, výše procentní výměry by se zvyšovala o 1,5 % výpočtového základu za každých 90 kalendářních dnů (§ 34 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění). Pokud by byl starobní důchod pobírán po dobu výdělečné činnosti ve výši jedné poloviny, zvyšovala by se jeho procentní výměra o 1,5 % výpočtového základu za každých 180 kalendářních dnů (§ 34 odst. 3 zákona o důchodovém pojištění) a v případě pobírání starobního důchodu v plné výši za každých 360 kalendářních dnů o 0,4 % výpočtového základu (§ 34 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění).

Je-li osoba pečující/v evidenci účastna 2. důchodového pilíře, sráží se jí z vyměřovacího základu (odměny pěstouna) namísto 6,5 % na důchodové pojištění do prvního pilíře (do průběžného systému) pouze 3,5 % na toto pojištění a vedle

toho dalších 5 % na důchodové spoření z vyměřovacího základu. Pokud by takovéto osobě byl následně přiznán starobní důchod, již nemůže být účastníkem důchodového spoření a její odvod na důchodové pojištění by byl opět stanoven ve výši 6,5 % z vyměřovacího základu (odměny pěstouna).

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'PhDr. Miloslav Macela'.

PhDr. Miloslav Macela
ředitel odboru rodiny a ochrany práv dětí